

Tri dijaloga



Prilog 5.3

Empatička interakcija roditelja i djeteta

UVOD

Ključ kvalitetne brige i utjecaja na djetetov rast i razvoj jest roditeljska empatija s djetetovim stanjima i **usklađivanje** s njegovim potrebama i inicijativom.

Empatija ili suosjećanje je sposobnost da razumijemo i osjećamo ono što razumije i osjeća druga osoba te da to razumijevanje i pokažemo. Indijanska poslovice kaže da je empatija „hodanje u tuđim mokasinama“. Empatija je važna jer olakšava komunikaciju s drugim ljudima, a posebno je važna u komunikaciji odraslih i djece.

Da bi roditelj uspješno komunicirao s djetetom, on mora moći razumjeti što dijete misli i osjeća. **Sposobnost roditelja da se uskladi i reagira na djetetove potrebe i inicijativu temelj je kvalitetne brige za dobrobit djeteta.**

Roditelj koji prepoznaje i usklađuje se s djetetovim potrebama omogućuje djetetu razvijanje osjećaja da drugi ljudi mogu i žele suosjećati s njim. Taj se osjećaj razvija oko 8. mjeseca i nastavlja se oblikovati kroz bliske odnose s drugim ljudima tijekom cijelog života. Ako se pak roditelji ne usklađuju s djetetom, to za dijete može biti izrazito uznemirujuće i dugoročno štetno. Naime, ako roditelj konstantno ne uspijeva pokazati empatiju za osjećaje koje dijete pokazuje – radost, plač, potrebu za maženjem – dijete prestaje pokazivati, pa čak i osjećati te osjećaje. Na taj način može se iz djetetovog repertoara za bliske odnose izbrisati cijela lepeza osjećaja, osobito ako se tijekom djetinjstva ti osjećaji uporno obeshrabuju.

Usklađivanje roditelja s djetetom uspostavlja se kroz empatičku interakciju od početka njihovog odnosa. Kako se dijete razvija i kako se veza produbljuje, emocionalni dijalog između roditelja i djeteta postaje sve bogatiji, za dijete i njegov razvoj sve poticajniji i sve više usmjeravajući. Dijete počinje samo tražiti uključivanje roditelja u svoje akcije s predmetima koji ga okružuju, tražiti i shvaćati značenje pojava oko sebe, postaje mu potrebna pomoć i vođenje u planiranju i izvođenju različitih ideja i pothvata. Postupno, kako se djetetovi horizonti šire, roditelji počinju usmjeravati njegovo ponašanje uputama, pravilima i granicama sve dok se dijete ne osamostali te usvoji djelotvorne i društveno prihvatljive načine ponašanja.

Takav razvojni pristup interakciji roditelja i djeteta može se opisati pomoću **triju različitih tipova dijaloga** koji se razlikuju sadržajem komunikacije roditelj – dijete, tj. porukama koje primarno roditelj šalje djetetu. U prvom to je izražavanje emocija, u drugom prenošenje značenja, a u trećem usmjeravanje ili regulacija ponašanja. Ono što mora biti **zajedničko svim tipovima dijaloga je empatičko razumijevanje djeteta** i njegovog stanja te usklađivanje s njim.

Svi ovi dijalozi započinju rano, ovim redom, te se nastavljaju, međusobno isprepliću i nadograđuju. To su:

- I. **emocionalni dijalog** – stvaranje duboke veze i prihvaćanja – razvijanje privrženosti
- II. **spoznajni dijalog** – pomaganje djetetu u otkrivanju i razumijevanju svijeta – posredovanje značenja
- III. **usmjeravajući dijalog** – usmjeravanje djetetovog ponašanja – regulacija ka samoregulaciji.

